

Жұмыс № 1

ИНТЕРПОЛИМЕРЛІ КОМПЛЕКСТЕРДІҢ ОРГАНИКАЛЫҚ ЗАТТАРДЫ ҚОСҚАНДАҒЫ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫН ТУРБИДИМЕТРИЯЛЫҚ ТИТРЛЕУ ӘДІСПЕН БАҒАЛАУ.

Құралдар: спектрофотометр
кюветалар
магнитті араластырғыш
стакандар 50 мл
бюретка, пипеткалар 10 мл

Реактивтер Полиакрилқышқылының, поливинил спиртінің, поливинилпирролидонның, этиленгликольдің поливинил эфирінің концентрациясы 0,01 нег.-моль/л тең ($\text{pH}=2$) сулы ерітіндісі. Этил спирті.

Жұмысты жүргізу әдісі

Спектрофотометрді қосып, қажетті толқын ұзындығын орнатып және оны 15-20 мин. қыздырады.. Зерттелінетін кювета мен салыстыратын кюветаларға дистилденген су құйып оларды спектрге орнататып, 0-ге тұрақтандырады. ПАК-тың 0,01 нег. моль/л ерітіндісінен кюветапға ерітіндіден құйып, оның лалығынан тексереді. Содан 0,2 мл ионегенді емес полимер қосып, 30-60 сек. араластырып, лайлануын спектро фотометрде анықтай отырып, турбодиметриялық титрлеуді бастайды. Титрлеуді полиқышқыл ерітіндісіне 10 мл ионогенді емес полимер көлемін қоса салысымен тоқтатады. Алынған нәтижелерді кестеге енгізеді.

Нәтижелерді өндөу

V _{ионогенді емес полимер, МЛ}	n=[ионогенді емес полимер]/ [ПАК]	D

$n = [\text{ионогенді емес полимер}] / [\text{ПАК}]$ бұл қатынасты келесі формула бойынша есептейді
 $n = (0,01 \text{ нег. моль/л} * V_{\text{ионогенді емес полимер, мл}}) / (0,01 \text{ нег. моль/л} * 5 \text{ мл})$ немесе $n = V_{\text{ионогенді емес полимер}} / 5$

Нәтижелердің қорытындысын келесі тәуелділіктे $D = f(n)$ график тұрғызып көрсетеді.

Тапсырма:

Түзілген ИПК құрамын анықтаныз.

Комплекстүзілудің сұлбасын жазындар.

pH-тың әртүрлі мәндерінде ИПК түзілуі мүмкіндіктерін болжандар.

№2 жұмыс

Полиэлектролиттің су және тұз ортасында гидродинамикалық тәртібі

Реактивтер: концентрациясы 0,1 г/дл және иондану дөрежесі 0,5 тең жартылай бейтарапталған поликарил қышқылының (ПАК) сұлы ертндісі: NaCl-дың 0,005; 0,00125; 0,000625M концентрациялы сұлы ерітінділері

Құралдар мен жабдықтар: Т-16 типті термостат, вискозиметр, секундомер, сорғыш резенке, 10 мл өлшегіш целиндр, 10 мл тамшуырлар.

Жұмысты жүргізу əдісі

Жұмысты Убеллоде капилляры вискозиметрімен 25 °С-та жасайды. Таза вискозиметрге 5 мл дистилденген су күйғаннан кейін еріткіштің ағыс уақытын анықтайды (өлшейді). 3 реттен артық емес өлшенген уақыттар бір- бірінен 0,4 сек. аспау керек. Сорғыш резенке арқылы вискозиметрдің капиллярынан еріткішті шығарып тастайды.

Вискозиметрге 5 мл полиэлектролиттің алғашқы су ерітіндісін құйып концентрациялары әр түрлі ерітінділердің ағыс уақытын өлшейді, полимер ерітінділерін вискозиметрдің ішінде 7:7 және 14 мл сумен сұйылтады.

Изоиондық, сұйылту шарттарын таңдау үшін полимердің алғашқы бір концентрациядағы (0,1 г/дл — 0,05 г/дл аралығында) су ерітіндісінің концентрациясы C_1 , содан кейін C_2 (0,005 — 0,000625 M аралығында) натрий хлоридінің сұлы ерітіндісімен сұйылтады.

Поликарил қышқылының (ПАК) ерітіндісінің 7 мл алып таза вискозиметрге құйып, ағыс уақытын өлшейді, содан соң тұз ерітіндісімен жоғарыда жазылғандай кұрамы C_1 , сұйылтады 3:5:7 және 7 мл ерітіндінің ағыс уақытын өлшейді. Ағыс уақытын өлшеп болғаннан кейін, вискозиметрді жуып қою керек.

Сол кездегі концентрацияда ПАК, ерітіндісінің екінші бөлшегін (7 мл) таза вискозиметрге күйғаннан кейін алдындағыдай ағыс уақытын өлшейді, бірақ, сұйылту үшін концентрациясы C_2 ерітіндісін қолданады.

Нәтижелерді жазу үлгісі

Полимердің алғашқы ерітіндісі: полимер, еріткіш, өлшемнің температурасы.

Таза еріткіштің ағыс уақыты $\tau_0 = C$

Алынған мәндерді өндөу

Бір графикте көлтірілген тұтқырлық пен концентрацияның арасындағы тәуелділігінің сұйылтқан полиэлектролиттің ертндісіне, сумен және әр

түрлі концентрациядағы тұз ерітінділері үшін З қисық сзыылады. Тұзу сзыықты графикте сзыықты полиэлектролиттің нөлге тең концентрациясына келтіреді, берілген ерітіндідегі иондық күште φ полиэлектролиттің ерітіндідегі сипаттауыш тұтқырлығын табады. Мына теңдеу бойынша

$$\chi_{\infty} = C_0 \cdot \varphi$$

χ_{∞} - төмен молекулалық тұздардың концентрациясы;

C_0 — полиэлектролиттің концентрациясы;

φ - ионға қарсы бос үлесі.

Полиэлектролиттің алғашқы ерітіндідегі бос қарсы иондардың байланысу дәрежесін есептейді. Полиэлектролиттің алғашқы концентрациясы деп тек қана түгелдей диссоциацияланған тұзды топтардың концентрациясын алады.

Нәтижелерді жазу үлгісі

Алғашқы ПАК, ерітіндісінің концентрациясы, моль/л	$[\eta]$	I_0	φ	$1-\varphi$

Тапсырма

1. Қарсы иондармен макроиондар арасындағы байланысты немен түсіндіруге болады және де ол неге тәуелді;
2. Полиэлектролиттік ісіну деген не және оның себептері.

№3 жұмыс

Потенциометрлік титрлеу әдісімен полимерлі қышқыл және оның төменгі молекулалы аналогының диссоциациялану константасын анықтау

Құралдар: универсалды иономер ЭВ-74

50 мл-лік стакандар

Реактивтер: полиакрил қышқылының судағы ерітіндісі (0,03)

Пропион қышқылының судағы ерітіндісі (0,03)

Натрий гидроксидінің судағы ерітіндісі (0,1н)

Универсалды иономермен жұмыс істеу тәртібі

1. 220 В токқа иономерді қосып, бақылаушамы жағылған соң қызғанша 30мин беру қажет.
2. Электродты дистилденген сумен жуу.
3. Бақылау ерітіндісінің температурасын «температура раствора» кілтімен қою.
4. Ерітіндінің pH-ның шамасы (А-К) және 1-19 клавишалары басылған жағдайда РХ клавишасын басу арқылы анықталады.
5. pH-тың шамасын дәлірек анықтау үшін тар диапазонды клавишалар басылады (1-4, 4-9, 9-14). Титрлеу кезінде ерітінді магнит араластырышы арқылы араластырылады.
6. Әр анықтау алдында pH тұрақтанғанша 1-2 мин уақыт беру қажет.
7. Жұмыс біткеннен кейін электродтарды дистилденген сумен жуып, суға батырып қалдыру қажет.

Жұмысты жүргізу әдісі

Стаканға 20 мл 0,03 полиакрил қышқылының ерітіндісін құйып 0,1н ерітіндісімен титрленеді. pH әрбір 0,5 мл сілті ерітіндісі құйылғаннан кейін өлшенеді. Сол сияқты пропион қышқылы титрленеді.

Титрлеу нәтижелері екі кесте ретінде жазылады.

Қосылған сілті ерітіндісінің мөлшері (мл)

Ерітіндінің pH-ы

Нәтижелерді өндөу

Полиакрил және пропион қышқылдарының потенциометрлік титрлеу қисықтары тұрғызылады, яғни ерітіндінің pH-ның қосылған сілті ерітіндісінің шамасына байланысты. Потенциометрлік титрлеу қисықтар негізінде pH-а координаттарында график тұрғызылады. –ны табу үшін сілті жоқ жағдайда қышқылдың диссоциациялану дәрежесі нөлге тең деп алынады, ал толығымен бейтарап жағдайда $\alpha=1$, α -мен қосылған сілті ерітіндісінің мөлшері арасында тұра тәуелділік. pH-сілті көлем тәуелділігі координаттарында график тұрғызылады. Ордината осіне екінші шкала $\alpha=0+1,0$ тұрғызылып, координат басымен титрлеу қисығындағы илудің ортасына сәйкес абциссадағы сілті көлемі нұктесі арасы тұзу арқылы қосылады, ал $\alpha=1$. Қосалқы қисық арқылы α -ның әр түрлі мәніне сәйкес pH мәндері анықталады.

Полиакрил және пропион қышқылдары үшін pH-а қисықтарының негізінде pK-ның α -дан тәуелділік қисығы тұрғызылды. Ордината осіне $pK=pH-\lg\alpha/(1-\alpha)$ -ал абцисса осіне мәндері көрсетіледі. Ол үшін төмендегі кесте толтырылады.

α	$1-\alpha$	$\alpha/(1-\alpha)$	$lga/(1-\alpha)$	Полиакрил қышқылы рН	рК
0,1					
0,2					
0,3					
0,4					
0,5					
0,6					
0,7					
0,8					
0,9					

Полиакрил қышқылы үшін тұрғызылған рК- α тәуелділігін $\alpha=0$ -ге экстраполяциялау арқылы диссоциациялану константасы pK_0 анықталады.

Тапсырма:

1. Полимерлі қышқыл және оның тәменгі молекулалы аналогының pK_0 шамаларын анықтаңдар.
2. Полимерлі қышқылдың және оның тәменгі молекулалық аналогының қасиеттерінің әр түрлі болуын түсіндіріңіз.
3. Ерітіндінің иондық күші ерітіндідегі полиэлектролиттің қасиетіне қалай әсер етеді?

№4 жұмыс

Полиэлектролиттің су және тұз ортасында гидродинамикалық тәртібі

Құралдар: термостат

Реактивтер: метилцеллюлозаның әр түрлі фракцияларының судағы ерітінділері бар ампулалар

Жұмысты жүргізу әдісі

Әр түрлі қатынастағы полимер ерітінділерін қыздыру және салқыннату арқылы, ерітінділердің лайлану және мөлдірлену нүктелерін анықтау арқылы фазалық диаграммалар алынады.

Метилцеллюлозаның әр түрлі құрамды ерітінділері бар ампулаларды 10 мин бойы 40°C температураға дейін қыздырылған термостатта ұстайды. Осыдан кейін термостаттағы температурานы біртіндеп арттырады. Ол үшін контактты термо

Нәтижелерді өндөу

Полиакрил және пропион қышқылдарының потенциометрлік титрлеу қисықтары түрғызылады, яғни ерітіндінің pH-ның қосылған сілті ерітіндісінің шамасына байланысты. Потенциометрлік титрлеу қисықтар негізінде pH- α координаттарында график түрғызылады. –ны табу үшін сілті жоқ жағдайда қышқылдың диссоциациялану дәрежесі нөлге тең деп алынады, ал толығымен бейтарап жағдайда $\alpha=1$, α -мен қосылған сілті ерітіндісінің мөлшері арасында тұра тәуелділік. pH-сілті көлем тәуелділігі координаттарында график түрғызылады. Ордината осіне екінші шкала $\alpha=0+1,0$ түрғызылып, координат басымен титрлеу қисығындағы илүдің ортасына сәйкес абциссағы сілті көлемі нүктесі арасы тұзу арқылы қосылады, ал $\alpha=1$. Қосалқы қисық арқылы α -ның әр түрлі мәніне сәйкес pH мәндері анықталады.

Полиакрил және пропион қышқылдары үшін pH- α қисықтарының негізінде pK-ның α -дан тәуелділік қисығы түрғызылды. Ордината осіне $pK=pH-\lg\alpha/(1-\alpha)$ -ал абцисса осіне мәндері көрсетіледі. Ол үшін төмендегі кесте толтырылады.

α	$1-\alpha$	$\alpha/(1-\alpha)$	$\lg\alpha/(1-\alpha)$	Полиакрил қышқылы pH	pK
0,1					
0,2					
0,3					
0,4					
0,5					
0,6					
0,7					
0,8					
0,9					

Полиакрил қышқылы үшін түрғызылған pK- α тәуелділігін $\alpha=0$ -ге экстрополяциялау арқылы диссоциациялану константасы pK_0 анықталады.

Тапсырма:

- Полимерлі қышқыл және оның төменгі молекулалы аналогының pK_0 шамаларын анықтаңдар.
- Полимерлі қышқылдың және оның төменгі молекулалық аналогының қасиеттерінің әр түрлі болуын түсіндіріңіз.
- Ерітіндінің иондық күші ерітіндідегі полиэлектролиттің қасиетіне қалай әсер етеді?

№ 5 жұмыс
Полиамфолиттің (желатин) изоэлектрлі нұктесін анықтау

Керекті құралдар:	Универсалды иономер	
	Вискозиметр	1 дана
	Секундомер	1 дана
	Резенке груша	1 дана
	Өлшегіш цилиндр 20 мл, 50 мл	2 дана
	Стакан	2 дана
Реактивтер:	Желатина	
	NaOH 0,02 н судағы ерітіндісі	
	HCl 0,03 н судағы ерітіндісі	

Жұмыс істей әдісі:

Желатинаны қышқылмен және сілтімен титрлеген кезде ерітіндінің тұтқырлығының өзгеруі бойынша оның изоэлектрлік нұктесі анықталады. Желатинаны 40°C температурада суда ерітіп, 1%-тік 50 мл ерітіндісі дайындалады. Осы дайындалған ерітіндінің 20 мл стаканға құйып алып, 0,03 н HCl ерітіндісімен титрлей отырып, ерітіндінің pH тарын және тұтқырлығын өлшейміз. Ерітіндінің pH тары 4,75; 4,5; 4,25; 4,0; 3,5; 3,0; 2,5; 2,0. Титрлеу біткен соң электродты дистилденген сумен жуып, фильтр қағазымен құрғаты, желатина ерітіндісінің екінші жартысын 20 мл ерітіндіні NaOH судағы ерітіндісімен титрленеді. NaOH ерітіндісімен титрлеп әрбір pH мәніне келтірген сайын pH-ын және тұтқырлығын өлшеп отырамыз. Тұтқырлық бастапқы ерітінді және pH: 6,0; 7,0; 8,0; 9,0; 10,0 нүктелеріндегі ерітінділер үшін анықталады. Алынған мәліметтер мина кестеге жазылады.

PH	Ерітіндінің өту уақыты /сек/	$\eta_c = t/t_0$	$\eta_m = (t-t_0)/t_0$
----	------------------------------	------------------	------------------------

Алынған мәндерді өндөу

Ерітіндінің меншікті тұтқырлығының pH байланыстырылғының қисығы түрғызылады. Желатинаның изоэлектрлік нұктесі анықталады.

Тапсырма:

1. Ерітіндінің pH-ына полимерлі амфотерлі электролит ерітіндісінің тұтқырлығының тәуелділігін түсіндіріңіз .
2. Полиамфолиттің изоэлектрлік нұктесіне анықтама беріңіз.

№ 6 жұмыс
Полиамфолиттің (желатин) изоионды нұктесін анықтау

Керекті құралдар:	Универсалды иономер Өлшегіш цилиндр Стакан 50 мл	1 дана 6 дана
Реактивтер:	Желатина HCl судағы 0,01 н ерітіндісі.	

Жұмыс істеу әдісі

pH – тары 6,5; 6,0; 5,5; 5,0; 4,5; 4,0 болатын алты ерітінді дайындалады. Ол үшін, әрбір стаканға 20 мл дистилденген су құйып, әрқайсысын жеке-жеке HCl-дың 0,01 н ерітіндісін қосу арқылы қажетті pH-қа келтіп pH-ді өлшейміз. Сонаң соң осы ерітінділерден 1%-тік ерітінді алу үшін әр стаканға желатинаның есептелген мөлшері салынады. Желатинаны 40С температурада араластыра отырып ерігіп, ерігеннен кейін бөлме температурасында сұзып алып барлық ерітіндінің pH-ын өлшейміз, яғни (pH). Алынған мәндер кестеге жазылады.

	1	2	3	4	5	6
pH ₁						
pH ₂						
ΔpH = pH ₁ - pH ₂						

Алынған мәндерді өндөу.

Кестедегі мәндер бойынша, (ΔpH)-тың бастапқы pH_1 -ге байланыстырығының өрнегі салынады (желатинасыз). ΔpH дегеніміз желатинасыз ерітіндімен желатина қосылған ерітінділерінің pH-тарының айырмашылығы. Изоиондық нұктесін анықталады.

Тапсырма:

1. Полиамфолиттің изоионды нұктесі (ИИН) дегеніміз не?
2. Оны қалай сипаттаймыз?
3. ИИН қандай факторларға тәуелді?

Жұмыс № 7

ЕКІ АРАЛАСПАЙТЫН СҮЙЫҚТЫҚТАРДЫҢ БӨЛІНУ ШЕКАРАСЫНДА ПОЛИЭЛЕКТРОЛИТТІ КОМПЛЕКСТЕРДІҢ ЖҰҚА ҮЛДІРІН АЛУ.

Құралдар: стакандар 250 мл
пипеткалар 2,5мл
пинцет
ИК-спектрофотометр
вакуумды құрғатқыш шкаф
агатты ұнтақтағыш

Реактивтер моноэтанолдың поливинилді эфирінің 0,05M сұлы ерітіндісі, малеин қышқылы мен винилбутил эфирінің н-бутанолдағы 0,05M ерітіндісі.

Жұмысты жүргізу әдісі

Стаканға 0,05M моноэтанолдың поливинилді эфирінің 0,05M сұлы ерітіндісін құйып, үстіне 0,05M малеин қышқылы мен винилбутил эфирінің н-бутанолдағы ерітіндісін қосады. Н-бутанол және су шекарасында ПЭК үлдірінің қалыптасуын бақылайды.

Бірнеше уақыттан соң үлдірді пинценттің көмегімен алып, дистиллденген сумен жуып, вакуумды кебежеде кепітіреді. Бастапқы заттар мен ПЭК үлдірінің ИК-спектрін түсіреді.

Тапсырма:

Полиэлектролитті комплекстердің түзілу сұлбасын жазындар.
Бастапқы заттар мен ПЭК үлдірінің ИК-спектріне сипаттама беріндер
Комплекстүзілудің сұлбасын жазындар.
pH-тың әртүрлі мәндерінде ИПК түзілуі мүмкіндіктерін болжандар.

Жұмыс №8

ПОЛИМЕТАКРИЛ ҚЫШҚЫЛЫНЫҢ КОНФОРМАЦИЯЛЫҚ АУЫСУЫ КЕЗІНДЕ ГИБС ЭНЕРГИЯСЫНЫҢ ӨЗГЕРІСІН АНЫҚТАУ.

Құралдар: универсалды иономер ЭВ-74
магнитті арластырыш
вискозиметрі
резенке груша
20 мл бюретка
50 мл стакандар

Реактивтер: полиакрил қышқылының судағы ерітіндісі (0,05M), полиметакрил қышқылының судағы ерітіндісі(0,05M), натрий гидроксидінің (0,1н)

Жұмыс жүргізу әдісі

Жұмыс шыны электродты зертханалық pH-метрдің көмегімен жүргізіледі. 20 мл 0,05M полиметакрил қышқылын 0,1н NaOH ерітіндісімен титрлейді. Қатарынан ерітіндінің тұтқырлығын анықтауды жүргізеді. Ол үшін ең алдымен таза еріткіштің ағу уақытын анықтайды. Содан кейін өлшеу жұмыстарын полимер ерітіндісі үшін жүргізеді. Грушаның көмегімен ерітіндінің вискозиметрдің жоғарғы өлшеу белгісінен 3-4 см жоғары көтереді. Тұтқырлықты полимерлердің бастапқы ерітіндісі және pH шамасы 4,0; 4,5; 5,0; 5,5; 6,0; 7,0; 8,5; 9,5; 11,0 маңайындағы ерітінділер үшін анықтайды.

Нәтижелерді өндөу

Таза еріткіштің ағу уақыты $\tau_0=$

Қосылған сілтінің мөлшері, мл	Ерітіндінің pH-ы	Ерітіндінің ағу уақыты, τ , сек.	$\eta_{сал}=\tau/\tau_0$	$\eta_{мен}=(\tau-\tau_0)/\tau_0$

Бір графикте ПМАК үшін потенциометрлік титрлеу қисықтарын, ал екінші графикте pH ерітіндісіне тәуелді меншікті тұтқырлықтың графиктерін тұрғызады.

ПМАК үшін рK шамасын $pH = pK + \lg \frac{\alpha}{1-\alpha}$. Формуласы өзінше табуға болады. Ол үшін потенциометрлік титрлеу қисықтар негізінде pH- а координаттарында график тұрғызылады. α - табу үшін сілті жоқ жағдайда қышқылдың диссоциациялану дәрежесі нөлге тең деп алғынады, ал толығымен нейтрлады жағдайда $\alpha=1$, α -мен қосылған сілтіерітіндісінің мөлшері арасында тұра тәуелділік. pH-сілті көлем тәуелділігі координаттарында график тұрғызылады. Ордината осінде екінші шкала $\alpha=0+1,0$ тұрғызылып, Координат басымен титрлеу қисығындағы илтудің ортасына сәйкес абциссадағы сілті көлемі нұктесі арасы тұзу арқылы қосылады, ал ордината $\alpha=1$. Қосалқы қисық арқылы α -ның әртүрлі мәніне сәйкес pH мәндері анықталды.

Полиакрил қышқылы үшін pH- α - қисықтарының негізіндегі рK-ның α -дан тәуелділік қисығы тұрғызылады. Ординат осінде $pK = pH - \lg \frac{\alpha}{1-\alpha}$, ал абцисса осінде α мәндері көрсетіледі. Ол үшін төмендегі кесте толтырылады.

α	1- α	$\frac{\alpha}{1-\alpha}$	$\lg \frac{\alpha}{1-\alpha}$	Полиакрил қышқылы		Полметакрил қышқылы	
				pH	pK	pH	pK
0,1							
0,2							
0,3							
0,4							
0,5							
0,6							
0,7							
0,8							
0,9							

Көптеген полиэлектролиттер үшін потенцияметрлік титрлеу Гендерсон-Хассельбах тендеуі $pH = pK' + n \lg \frac{\alpha}{1-\alpha}$, мұндағы pK' және n – полимердің нақты концентрациясы мен иондық күшіне сәйкес келетін кейбір тұрақтылар, яғни pH-тың $\lg \frac{\alpha}{1-\alpha}$ -ге тәуелділігі α -ның кең интервалында сзықты. ПМАК үшін бұл тәуелділік екі тұзу сзықты аумақтың және олардың арасындағы иілу конформациялық аудисуды сипатталады. pH-тың жоғары мәндеріне сәйкес келетін pH - $\lg \frac{\alpha}{1-\alpha}$ тәуелділігіндегі тұзусызықты аумағында α -ның ($0,05 \div 0,30$) төменгі мәндерін экстраполяция жасап, $pH_{\text{экстр}}$ табады. $pK_{\text{экстр}}$ есептеп pK және α -ның тәуелділік графигіне аудистырып, сонымен гипотетикалық құрлымданбаған ПМАК тізбегі үшін $pK-\alpha$ координаттарыннан толық титрлеу қисығын алғынады. Сәйкесінше поликышқылдың құрлымданған түріне α -ның төменгі мәндерінде $pK-\alpha$ тәелділік графигінен экстраполяция нұктелерін табуга болады.

α	$\lg \frac{\alpha}{1-\alpha}$	pH	$pK = pH - \lg \frac{\alpha}{1-\alpha}$	$pH_{\text{экстр}}$	$pK_{\text{экстр}} = pH_{\text{экстр}} - \lg \frac{\alpha}{1-\alpha}$

ПМАК конформациялық аудисудың Гиббс энергиясын анықтау үшін $pK-\alpha$ тәелділігінен құрлымданған және құрлымданбаған поликышқылдардың түріне аудандардың айырмашылығын есептеу қажет. $\Delta G_{\text{конф}}$ шамасын келесі формула бойынша есептейді

$$\Delta G_{\text{конф}} = \Delta G_{\text{полн}}^{\text{структур}} - \Delta G_{\text{полн}}^{\text{несструктур}} = 2.3RT(s_1 - s_2)$$

Тапсырма

ПАК пен ПМАК титрлеу қисығындағы және гидродинамикалық қасиеттеріндегі айырмашылығын түсіндір; қандай күштер ПМАК-тың екіншілік құрлымын тұрақтандырады?